

2. Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України: Наказ Міністерства юстиції України від 22.02.2012 № 296/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0282-12#Text>

Ключові слова: спадкове майно, спадкоємець, спадкодавець, охорона спадкового майна, опис майна, охоронець спадкового майна.

Key words: hereditary property, heir, testator, protection of hereditary property, description of the property, guardian of hereditary property.

ЦУНЯК ІРИНА ГЕННАДІЇВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри цивільного права*

ПРОГНОЗ ВИКОРИСТАННЯ ДЕРИВАТИВІВ В УКРАЇНІ: АНАЛІЗ ЧИННОГО ЦИВІЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Падіння економіки України у 2022 році у зв'язку із війною важко на сьогодні оцінити. Світовий банк прогнозує зниження економіки України цього року на 45,1 %, однак за даними НБУ, у березні ВВП впав на 44 %, а у травні падіння скоротилося до 35–40 % [1].

До війни фінансування реального сектору відбувалося на мінімальному рівні через політичну та макроекономічну невизначеність, короткі економічні цикли, високу волатильність цін (на сировину та кінцеву продукцію), коливання валютних курсів, процентних ставок, відсутність диверсифікації ризиків і хеджування в Україні.

Після закінчення війни українській бізнес буде намагатися залучати додаткове фінансування, що буде пов'язано із новими ринковим ризикам для бізнесменів. Тож вже сьогодні необхідно аналізувати можливість використання фінансових послуг та інструментів, які до війни в Україні не одержали широкого застосування.

Крім вже поширених в Україні депозитів, кредитів та державних облігацій, широке застосування для зниження ризиків у реальному секторі української економіки мають отримати такі інструменти фінансового ринку як деривативи.

Ринок деривативів у світі гігантський і часто оцінюється у понад 1 квадрильон доларів і більш ніж у 10 разів перевищує загальний світовий валовий внутрішній продукт (ВВП) [2].

Відповідно до податкового законодавства України дериватив – це документ, що засвідчує право та/або зобов'язання придбати чи продати у майбутньому цінні папери, матеріальні або нематеріальні активи, а також кошти на визначених ним умовах. Порядок випуску та обігу деривативів установлюється законодавством (абз. 1 підпункту 14.1.45 п. 14.1 ст. 14 Податкового кодексу України [3]).

До видів деривативів належать своп, опціон, ф'ючерс та форвард.

Своп є касовим правочином, у якому момент укладання та виконання співпадають. За цим цивільно-правовим правочином здійснюється обмін потоками платежів (готівкових або безготівкових) чи іншими активами, розрахованими на підставі ціни (котирування) базового активу, в тому числі процентних ставок, в межах суми, визначеної договором на конкретну дату платежів (дату проведення розрахунків) протягом дії контракту.

Опціон передбачає право однієї сторони контракту на придбання (продаж) базового активу, а у іншій його сторони виникає безумовне зобов'язання продати (придбати) базовий актив у майбутньому протягом строку дії опціону чи на встановлену дату (дату виконання) за визначеною під час укладання такого контракту ціною базового активу.

Ф'ючерсний контракт (ф'ючерс) належить до строкових стандартизованих контрактів, за яким продавець зобов'язується у майбутньому в установленний строк (дата виконання зобов'язань за ф'ючерсним контрактом) передати базовий актив у власність покупця на визначених специфікацією умовах, а покупець зобов'язується прийняти базовий актив і сплатити за нього ціну, визначену сторонами контракту на дату його укладення.

Ф'ючерсний контракт виконується відповідно до його специфікації шляхом постачання базового активу та його оплати коштами або проведення між сторонами контракту грошових розрахунків без постачання базового активу.

Форвардний контракт визначається у податковому законодавстві як цивільно-правовий договір, за яким продавець зобов'язується у майбутньому в установленний строк передати базовий актив у власність покупця на визначених умовах, а покупець зобов'язується прийняти в установленний строк базовий актив і сплатити за нього ціну, визначену таким договором. Форвардний контракт виконується шляхом постачання базового активу та його оплати коштами або проведення між сторонами контракту грошових розрахунків без постачання базового активу.

Наприклад, хеджування кредитних ризиків (змінна процентна ставка за кредитом) можливе за допомогою укладання деривативного контракту між позичальником та продавцем деривативу, яким передбачено обмін процентних платежів з фіксованою та змінною ставками (процентні деривативи).

За допомогою товарного деривативу виробник, який залежить від сезонного коливання курсу іноземної валюти на сировину та кінцеву продукцію, може зафіксувати ціну продажу товару у майбутньому, а за допомогою валютного деривативу – забезпечити свої ризику від зміни курсу валют при продажу товару.

Якщо у компанії-позичальника доходи залежать від сезонних цін на сировину та кінцеву продукцію, а отриманий дохід прив'язаний до курсу іноземної валюти, то компанія може отримати товарний дериватив, який зафіксує ціну продажу товару в майбутньому, та валютний дериватив, щоб зафіксувати майбутній курс продажу.

Так позичальник зможе прогнозувати рівень доходу в гривнях для покриття витрат, фінансування капітальних інвестицій та забезпечення очікуваного прибутку.

Отже, біржові та небіржові деривативи у майбутньому стануть надійними інструментами фіксування вартості товарів, сировини, енергоресурсів та хеджування валютних ризиків.

Список використаних джерел:

1. Мельник С. Падіння ВВП України сповільнилося до 35–40 % – НБУ. Економічна правда. 15.06.2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/06/15/688210/>
2. Maverick J. B., How Big Is the Derivatives Market? May 30, 2022. URL: <https://www.investopedia.com/ask/answers/052715/how-big-derivatives-market.asp>
3. Податковий кодекс України: Закон України від 10.12.2010 № 2755-VI. Офіційний вісник України. 2010 р. № 92. Том 1. С. 9. Ст. 3248.

Ключові слова: деривативи, своп, опціони, ф'ючерсні контракти, форвардні контракти.

Key words: derivatives, swaps, options, futures contracts, forward contracts.

ШАМОТА ОЛЕКСАНДР ВОЛОДИМИРОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри цивільного права*

ПРИНЦИП ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ ПРИ ВИЗНАЧЕННІ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ ДИТИНИ

Одним з показників гендерної рівності у шлюбних відносинах є добровільність перебування в них. Добровільність як засада шлюбу зберігає свою чинність на всіх стадіях подружнього життя, зумовлюючи право на його розірвання. Таке право здійснюється у межах, визначених законом.

Сімейний Кодекс України пропонує ряд положень, які мали би відіграти роль «золотої середини» між конституційними нормами про свободу особи та про державну охорону сім'ї. Тільки вільна особистість, яка вміє користуватися правами і свободами, здатна свідомо будувати шлюб і сім'ю й підтримувати гендерно цивілізовані сімейні відносини.

Конституція України об'єктом охорони з боку держави називає не лише материнство і дитинство, а й батьківство. В ст. 51 Конституції України, де йдеться про вільну згоду жінки і чоловіка у шлюбі, що втілює паритетність соціально-статевих відносин у сім'ї, лаконічно